

Justícia narrativa

Laurent Binet imagina el robatori a Barthes d'un document, per part de Sollers i Kristeva, amb una setena funció del llenguatge descoberta per Jakobson que faria guanyar tota batalla dialèctica

Jordi Llovet / *El País*

A mitjan anys 1960, dos joves búlgars que van rebre sengles beques, Tzvetan Todorov i Julia Kristeva, van traslladar-se a París per estudiar-hi, entre altres, amb Émile Benveniste —un dels lingüistes més genials del segle XX— i Roland Barthes. Tant Todorov com Kristeva van difondre, primer a França i després pertot (menys a Alemanya i Anglaterra, que sempre han posseït un criteri molt propi pel que fa a la crítica literària) uns mètodes d'estudi de la literatura heretats de Saussure, dels formalistes russos (com Mikhaïl Bakhtín i Roman Jakobson), txecs (com Jan Mukarovsky) i, remotament, d'una ciència ja anunciada per Locke, anomenada per ell mateix “semiòtica” o ciència dels signes.

Qui més qui menys, tots els homes de lletres del París dels seixanta, setanta i vuitanta van quedar entusiasmats amb uns patrons de crítica que, de fet, només calia “aplicar” (horrorosa paraula) als textos que convingués. Claude Lévi-Strauss i Roman Jakobson, ells mateixos, van fer una lectura d'*Els gats*, de Baudelaire que avui causa perplexitat, però llavors fou motiu d'admiració per part del gremi: un exercici absurd, inútil per entendre què volia dir Baudelaire.

Així, Barthes es va convertir, malgrat la seva gran categoria intel·lectual, en més semiòleg que mai —induït per Kristeva, dona verament seductora—, i la proliferació d'estudiosos que van caure en aquesta moda van ser, a França, legió. Deleuze, Guattari, Lyotard, Todorov per descomptat, Althusser, Derrida, Foucault i una llarga colla van quedar presoners del mètode estructuralista-semiològic —també Llovet, ai las!, cap a aquells anys—, van fundar una llarga sèrie de revistes, van tenir el màxim poder a les Éditions du Seuil —on es van publicar enormes disbarats, sempre de la mà del marit de Kristeva, el gran romancer Philippe Sollers—, i la base lingüístico-analítica dels Estats Units, amb Paul de Man, Rorty, Searle i el mateix Jakobson al cap, van començar a invitar els més famosos pensadors francesos d'aquesta tendència, sempre amb el benentès que les grans universitats nord-americanes —Columbia, a Nova York, també NYU, o Cornell— preferien, en aquells anys de revolta política dels

estudiants, un mètode formal abans que un mètode dialèctic en què es posessin en joc idees polítiques. Pagaven molt bé. França, cansada del mètode historicista i del positivisme filològic, va deixar que tots aquests passessin al davant, i els va distingir amb medalles. Va ser quasi nul l'impacte del pensament d'Alemanya — Curtius, Auerbach, Benjamin, Adorno, Jauss, Gumbrecht...—, país amb el qual, a l'encara postguerra, els francesos estaven més aviat enemistats. En suma, durant anys, aquests citats i una llarga colla van empastifar França amb mètodes estèrils, neutres ideològicament, molt avantguardistes quan ja feia temps que Mallarmé i Lautréamont havien estat ben comentats, i empeltats, també per obra de Kristeva, d'una psicoanàlisi que ella ha practicat seriosament —sempre he pensat que escolta amb gran paciència els seus clients per compensar el poc que l'escolta el seu marit, que no para de xerrar—, però molts d'altres a la manera “silvestre”, com deia Freud.

Doncs bé: Laurent Binet (1972), que ja va oferir una novel·la molt interessant fa poc, *HHhH*, presenta ara, en pulcra traducció castellana, *La séptima función del lenguaje* (Barcelona, Seix Barral, 2016 [en català, Edicions de 1984, 2016, trad. Josep Alemany]), en què imagina una trama policíaca a l'entorn de la mort misteriosa de Roland Barthes, el 1980, atropellat pel cotxe d'una bugaderia: de fet, com jo vaig saber per Kristeva i per Vidal-Naquet, un suïcidi frustrat. Binet imagina que, després que Barthes i el candidat a la presidència de França, François Mitterrand, dinessin junts el 25 de febrer de 1980, Sollers i Kristeva van assistir a l'accident del primer, al costat del Collège de France, i li van robar un document que contenia una suposada “setena funció del llenguatge” descoberta per Jakobson (pura ficció), que hauria permès, com un talismà o com els beuratges de les novel·les medievals —aquí entra Umberto Eco, un altre espavilat—, que aquell que estigués en possessió del secret guanyaria en tota mena de discussions públiques —com ara una entrevista cara a cara amb Giscard, a la televisió, abans de les eleccions franceses— i en la seducció de qualsevol dona.

La novel·la resultarà incomprendible per a tot lector comú; però per a qualsevol que es dediqui a la crítica literària serà una alenada d'aire fresc, satírica, paròdica, fins i tot venjativa. No tots els que hi surten —res de *roman à clef*—, van formar part del moviment, però els més significats (i significants) queden ben retratats. Ara França ja ha fet les paus amb els alemanys, i és d'esperar que les noves tendències de la crítica literària del país s'assabentin de què vol dir llegir en profunditat i analitzar un llibre per veure no solament *com* diu les coses, sinó *què* diu, en quin context i al servei de quins lectors o quin poder. Diguem que Binet ha comès un acte de justícia narrativa i metodològica que els universitaris haurien d'agrair. A més, riuran qui-sap-lo.